

ERDÉLYI GAZDA

ÁLTALÁNOS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG:

Kolozsvárt, belközép-utca 11. szám,
hová a lap szellemi részét illető küldemények czimzendők.
Kéziratok nem küldetnek vissza.
Előfizetési ára: egész évre 4 frt, félévre 2 frt.
Az erdélyi gazdasági egylet tagjai ingyen kapják.

KIADÓHIVATAL:

Kolozsvárt, belközép-utca 11. szám,
Ide küldendők a hirdetések, mindennemű melléletek, előfizetések és hirdetési pénzek, valamint a reclamatiok.
Hirdetések a legolcsóbb árszabály szerint vétetnek fel.

TARTALOM.

Az erdélyi gazdasági egylet felirata a földm. miniszterhez a román kereskedelmi- és vámszerződés ügyében. I.

Termelési kísérlet durrával II. Ferenczy Ferencz
Egynemely lókupez fogásról. II. Ádelsberger Sándor.

Rövid szakközlemények.

Az akácfa kérge — Friss széne mint takarmány.
— A szibériai tatárkáról.

Vegyesek.

A zsizsikes magtárak fertőtlenítése. — Takarmányhiány Európaszerte. — Tyukjaink a külföldön. — Indokolt-e a peronósporás szőlőlevelek elégetése. — Mesterséges sötétség. — A Magyar-Franciaia biztosító-részvény-társaság.

Piaczi értesítő.

Az erdélyi gazdasági egylet felirata a földm. miniszterhez a román kereskedelmi- és vámszerződés ügyében.

I.

Nagyméltóságú földmívelésügyi m. kir. Minister Úr! Kegyelmes Urunk!

Annak alkalmából, hogy a Monarchiánk és Románia közti kereskedelmi és vám szerződés megkötése ismét szőnyegre került; engedje meg Nagyméltóságod, hogy Erdélyi Gazdasági Egyletünknek közelebről tartott közgyűlésében erre vonatkozólag kifejezésre juttatott nézeteit és agályait, a közgyűléstől vett utasítás értelmében, Nagyméltóságod elé terjeszthessük, mely tisztelettel kérve Nagyméltóságod, hogy ezeket nagybecsű figyelmére méltatni és egyletünk álláspontját elfogadni s érvényre juttatni méltóztassék.

Megfigyelve, mérlegelve és összehasonlítva a Romániával szemben fennálló vámháboru óta lefolyt nyolcz évet az ezt megelőzőt időszakokkal, úgy találjuk, hogy sem egész hazánknak, sem közvetlenül szomszédos hazarészünknek sem ipari sem pedig gazdasági szempontból hátrányára nem volt, sőt egészen biztosan állíthatjuk, hogy kivált gazdasági szempontból, ezen nyolcz év valóságos nyereségnek mondható.

Nehogy azonban tán az egyoldalúság vádjá illethessen, meg kell emlékeznünk — és pedig első sorban — hazarészünk iparáról és ennek viszonyairól.

Midőn 1885-ben Monarchiánk és Románia közt a vámháboru kitört legtöbbször a fölött jaggattak, hogy vége van az Erdélyi iparnak, a mely Romániában talált addig piacot. Ezek pedig voltak legfőképen a kis kézmű ipar némely ága, a textil ipar és a cserző ipar.

A vámháboru előtt nagy Magyarország — értjük a Királyhágón túli részt — nem is tudott arról, vagy ha igen is keveset, hogy Brassóban Nagy-Szebenben és Segesvárt olyan posztó gyárak vannak, a hol jobb posztót is készítenek és ma a brassói posztó szövetekből Debreczenben nagy raktár van, valamint raktárak vannak némely más alföldi nagy városokban is. Ennek pedig az előzménye az, hogy a mikor a vámháboru kitört, országos mozgalom indult az erdélyi ipar felkarolására és a lapok s a társadalom versenyeztek egymással a lelkesültségben és az eredmény nem maradt el s nem csak az eddigi quantum talált értékesítésre, hanem az lett üdvös következménye, hogy a hazai jobb izlésnek megfelelő jobb szöveteket is gyártanak az óta és így a minőség is sokat nyert a vámháboru ideje alatt a posztó gyártás terén, mert köztudomásu, hogy Románia részére inkább csak durvább minőségű posztó gyártatott, a mely a honi igényeknek meg sem felelt.

Ez helyes is így, mert sajátságos visszás helyzet volt a vámháboru előtti, midőn a határszéli ipar jóformán csak a külföldnek dolgozott, holott pedig hazánk oly rengeteg nagy összeget adott ki és ad ki még ma is külföldi ipar termékekért, főként pedig gyapju szövetekért.

A miképen a textil ipar termékei megtalálják az utat az ország szívébe, ép úgy megtalálhatta a cserző ipar is.

A sok ezer bakancs és csizmához, melyek újabb időben a hadsereg részére hazai iparosok által készítették, úgy hisszük, még több kikészített bőr nyert feldolgozást, mint a mennyi előbb Romániában talált piacot és az iparosok is ez által munkát nyertek.

A kis kézmű ipar vesztett a vámháboru által, mert azok a székely kis iparosok, a kik főként fából készített ipar czikkeiket Romániában értékesítették, piacukat elvesztették és közülök többen kivándoroltak Oláhországba iparüzés szempontjából; azonban ma a helyzet, a vicinális vasutakkal, ezekre nézve is megváltozott és hovatovább kedvezőbbre fog változni, mert a könnyű közlekedéssel és olcsó szállítással alföldi városainkban ép oly jó piacra találnak, mint találtak egykor Oláhországban.

Kitetszik ezekből, hogy a nyolcz év előtti állapot nemcsak, hogy rosszabbá nem lett, hanem inkább javult és hazai iparunk az óta nagy előhaladást tett egyrészt, másrészt pedig ennek termékei itt bent találnak fogyasztásra, a mi igen is helyes és természetes annyival inkább, mert hazánk is még kellően ki nem fejlett ipara mellett nagyrészt külföldi ipar czikkekre van utalva.

Most tekintsük a gazdasági helyzetet.

Itt is első helyen hazarészünk gazdasági viszonyait kell mérlegelnünk. Ezek tárgyalásánál egyes országos jellegű tények önmaguktól fognak kidomborodni.

Hogy pedig a jelenlegi állapotot kellően méltathassuk, ismernünk kell a vámháboru előtti viszonyokat.

Azon időben, a mikor Romániából gabnát és szarvasmarhát szabadon hozhattak be, kivált a határszéli megyékben, a gabona fölösleget és szarvasmarhát csak nehezen és olcsó áron lehetett értékesíteni. A mellett a csekély értékű, rövid lábú, nagy fejű és kisebb testű román marha, kitünő magyar szarvasmarhákat a határszéli vármegyékben annyira kiszorította, hogy csak elvétve lehetett már ott ilyeneket találni, a mi pedig káros ugy a tenyésztőre, mint magára az államra, ha ugyanolyan állatlétszám kevesebb értéket képvisel, mint a menyinyit képviselhetne és kiváltképen nagy kárára volt a határszéli székelységnek, mely népet, mint hazánk keleti védbástyáját nemcsak nyomni és gazdasági előhaldásában gátolni nem szabad, hanem inkább mesterségesen is fenn kell tartani.

De mindezeknél sokkal sulyosabban esett a mérlegbe az a veszedelem, a melyet a román marha oly gyakran magával hozott és a mely egész hazánknak annyi millióra menő kárt okozott. Értjük a keleti marhavészt.

Kivált hazarészünk gazdaközönségénél hány-szor fakasztott keserű könnyeket ezen rettenetes állati betegség, mely állat állományát megsemmisítette, miatta igája üresen, földje pedig szántatlan és vetetlen maradt s a legszorgalmasabb gazdák is a nyomor és kétségbeesés szélére sodortattak ez által.

A vámháboru óta a helyzet e tekintetben is teljesen és előnyösen megváltozott.

Hazarészünkben is a gabona termelése azon arányban, a mint az climánk, talaj viszonyaink és gazdasági rendszerünknel fogva indokolt, a termelőnek legalább aggodalmat nem okoz, mert nem kellett a külföldi versenynyel küzdeni, annak értékesítése jobb és biztosabb.

Szarvasmarha tenyésztésünk még a legkeletibb megyékben is jelentékenyen megtisztult és az egész világon kitünőnek elismert erdélyi magyar szarvasmarhánk — mondhatni — már is elfoglalta az őt megillető tért, a keleti marhavész nem dultán közte, ugy számban, mint minőségben megerősödött s az előnyére nem szolgáló román marha vérkeveredésétől megóva, fajtajában megtisztult s értéke mondhatni meghárom-negyszereződött.

Elsőrendű

műtrágyák.

Egeresi gipsz-, műtrágya- és vegyi termékek gyár (Kramer J.)

Ajánlja: párolt csontliszt, szuperfoszfát, Thomas salak, egeresi trágyafosz, chilisalétrom és egyéb különleges műtrágyatermékeit szavatolt tartalom mellett. — Talajelemzések díjmentesen eszközöltetnek. — Mindennemű felvilágosítással és részletes árjegyzékkel szívesen szolgál a gyár központi irodája, Budapest, V. Dorottya-utca 9. sz. a. 10 (23-52) a hová a levelek és rendelések intézendők.

Szuperfoszfát.
Párolt
csontliszt.

Ezek látszólag helyi jelentőségűek ugyan, de tekintve, hogy hazarészünk az egész ország-nak csaknem egy negyed részét teszi, országos érdekekkel kell hogy bírjanak csupán ezen keretben is, azonban ha a múlt idők gyakori szomorú képét lelki szemeink elé idézzük, a midőn a drága marha állományunkban dúló keleti marhavész nemcsak hazarészünkben, hanem az ország különböző pontjain, minden két-három évben, néha délen, néha nyugaton s majd egyszerre több helyen ütötte föl fejét s egyes gazdákat a tönk szélére juttatva, magának az országnak is milliókra menő károkat okozott, a mely hála a gondviselésnek és az állategészségügyünk védelmére alkotott törvény- és kormány intézkedéseinknek, a vámháboru óta abszolút elő nem fordult; ez már országos érdekű s ha ettől rettegnünk, nem csak önmagunkért, hanem az egész országért rettegnünk.

Ezekben bátrak voltunk feltárni a vámháboru előtti és a vámháboru alatti helyzet képét, most szabadjon, a jövőbe tekintve, megkísértenünk képet rajzolni arra tekintettel, ha Romániával a kereskedelmi és vám szerződés ismét létrejön és itt mérlegeljük először az ebből származható ipari előnyöket.

Mint előny legelső, a mit följegyzésre érdemesnek tartunk, hogy a szerződés megkötésével, a szomszéd kis országgal a barátságos viszony legalább hivatalosan és látszólag ismét létrejön.

Ipari szempontból, hogy a határszéli iparosok ipar termékei Romániában részben ismét értékesítésre találjanak egyrészt, másrészt pedig iparukhoz onnan — kivált a cserző és textil iparhoz, — valamint, a román tengeriben, a szesgyártáshoz — olcsóbb anyagokat szerezhetnének be; épen azért az iparosok kivándorlása, illetve Romániában való letelepedése csökkenne, mert az itthon előállított ipar cikkeit is ott értékesíthetnék.

Gazdasági szempontból, bármint körültekintünk is, pozitív előnyt felemlíteni nem tudunk, de mint negatív előny fontossággal bír, hogy a szerződés létrejöttével megszűnnék a gabona és szarvasmarha csempészet Romániából, melyekből évenként nagy mennyiség hozatik be tiltott uton és módon, concurrentiat csinálva productumainknak úgy itt bent, mint a külföldön és rontva kivált a magyar buza és liszt hitelét a külföldön.

Hiszen köztudomásu, hogy a hazai malmok a múlt évben örlésre — transitó áru czimén — egy millió métermázsza buzát hoztak be Romániából, melyet megörölve hazánk közforgalmába bocsátottak, azután magyar buzából nyert lisztet vittek ki román buzaliszt czimén a külföldre és a tán az egész világon páratlan siker tartalma buza lisztünkkel így játszva, a külföldi vevőknel — a kik ezt valódi román buza lisztnek tekintették — azt a bal véleményt ébresztették föl, hogy a román buza liszt siker dusabb, mint a magyar, miért is a román buzát és lisztet kezdik előnyben részesíteni a magyar fölött.

Igy vélnek a magyar malmok a hazafiság kötelmeinek eleget tenni, mely visszaélés a szerződés létrejöttével igen természetesen elmaradna. Mi azonban úgy vélekedünk, a magyar állam elégedés arra, hogy megfelelő módokkal és intézkedésekkel a jelen viszonyok között is ezen visszaéléseknek gátat vessen és a magyar buza hitelét a külföldön továbbra is fenntartsa.

Termelési kísérlet durrával.

II.

Kísérletünk fonalának megszakításáért, a szíves olvasó elnézésére számítva, a következőkben szabadjon ezt ismét folytatnunk:

A május hó 11-én kikelt durránk, mint fentebb említettük, igen lassan haladt fejlődésében, ugyannyira, hogy a felverődő gyomok már-már az elnyomás veszélyével fenyegették, s így dacára annak, hogy a növények alig voltak negyedik levelükben és lazán állottak a laza ta-

lajban, május hó 20-án meg kellett kapáltatnunk mindkét sortávolság mellett vetett növényzetet. — Junius hó 6-ig a növényzet alig haladt valamit fejlődésében; de ezen időtől kezdve, midőn a napi átlagos hőmérsék már 20—23 C°-re emelkedett gyorsan, gyors növekedésnek indult. Junius hó 10-én a 60 cm.-re, magtermelésre vetett részletet a nagyszámú gyom miatt még egyszer meg kellett kapáltatnunk, s ugyan e részletet később, junius hó 22-én lókapával feltöltögtük. Ezen időben a durra a széles sorközökben 50 cm.-nyi magas, a sűrűbb sorokban valamivel alacsonyabb s a csapadékos időjárás következtében üde. — Junius hó 20-ától az időjárás tiszta, száraz, 20—23—24 C° átlagos napi meleggel, a durra fejlődése mindazonáltal egyenletes gyorsasággal halad előre, s a sűrűn, 24 cm.-es sorokba vetett július hó 7-én 140 cm. magasságot ér el, a sűrűbb és ritkább állásnak megfelelőleg — 1—2 cm. átmérővel. Ugyan e nap a sűrűn vetett, takarmánynak lekaszáltatott s a 400 ölnyi termőhelyén 45 q. zöldtakarmányt adott, azaz 1 kat. holdra átszámítva 180 q.-t, mely termés a csalamádénak gazdaságunkban szokásos 200—220 q átlagos hozamával 20—40 q-al kevesebb kat. holdankint.

A durra ezen termést azonban, hiányosan kelt vetés mellett adta, melyet a 2 cm. átmérőjű száraz is mutatnak s nagyon megközelíthette volna a csalamádé hozamát, ha egynegyed, sőt mondhatni 1/3 részben nem hiányos a magkereskedő utján szerzett mag után nyert vetés.

A lekaszált takarmányt úgy zölden etettük fel. Ökreink és teheneink, melyek nyáron csalamádéval élnek, az első odaadás alkalmával igen szívesen fogyasztották s miután ezen említett magosság mellett sem volt a durra még fás, ízéket nem hagytak belőle.

A július 7-én megejtett első kaszálás után mintegy 10 nappal megindultak a sarjak az egész kaszált területen, s dacára az ezen időben már beállott nagy szárazságnak, igen gyorsan és ritkább sorközök mellett elég erőteljesen fejlődtek. — Miután helyenkint ritka volt durránk, lemondottunk a második kaszálásról s csak épen a fejlődést óhajtván figyelemmel kísérni, egy kis részletét kivéve, a többi megpróbálandó, hogy mint jól sarjadosó növény mennyiben felel meg legelőnek is, 10 drb kossal többször legeltettük. — A megmaradt kis részleten a növényzet már augusztus hó 20-ka körül elérte a 70—80 cm. magasságot; de másodszor nem kaszáltatván le, szeptember hó 10-ke körül valamennyi sarj buzogányokat fejlesztett, mintegy 1 1/2 méternyi magasság mellett. — Ezen idő alatt a magtermelés céljából vetett durra, augusztus 20-ka körül elérte a 2 1/2 méter átlagos magosságot, s ugyanezen időben kifejlesztvén 14—16 cm hosszú és 8—10 cm átmérőjű buzogányait, virágzásnak indult. Habár az egész augusztus, július utolsó és szeptember első fele, majdnem teljesen csapadégmentes volt, sem ez, sem a takarmánynak vetett durra a legkisebb fokú vízhiányt sem mutatta. — Magvait szeptember hó közepén kezdte a bunkók felületén érlelni, s az érés a szeptemberi meleg napok hatása alatt annyira rohamosan haladt elő, hogy október első napjaiban, minden bunkón teljesen megvoltak, a bunkó belsejében lévő magok is érve, s így október hó 6-án levághattuk. A levágás idejében a növények szárai, valamint a bunkó gerince és füzérkéik erőteljesebb kocsányai még nincsenek kiszáradva; de a magvakat fedő polyva párok, valamint a magvak is kedvező száraz időjárás esetén annyira szárazok, hogy ezen időben akár kézzel, akár cséplőgéppel jól kilehet csépelni. — Elmulasztván azonban ezen kedvező meleg őszi napokat, később, midőn a levegő páratelbb lesz, a polyvák nagy nedvszívó képességüknél fogva, a nedves levegő következtében annyira szivósak lesznek, hogy a cséplést kézzel már nem. gőzgéppel is csak nehezen lehetne keresztül vinni, Ebből kifolyólag czélszerű a durrát, mindjárt levágása után elcsépelteni, vagy ha erre akkor időnk nincsen, várjuk be a tavaszi szárító szeleket, mert különben e két időpont között a cséplés igen nehezen fog menni.

A magtermés eredményét következő táblázatunk tünteti fel:

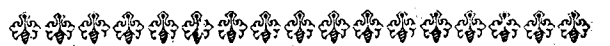
Termés 400 ölen szem		Esik 1 kat. holdra szem		Hetl. súly 1000 szem kgrm. sulya gram				Egy fejen szem átlag
liter	kgrm	liter	kgrm	Szárj. termés	Eredeti mag	Szárj. termés	Eredeti mag	
4.8	310	16.1	1240	77.44	72.3	40.18	34.68	1600

Ezen terméseredményre azonban megje gyezní óhajtjuk, hogy a termelő helyül szolgált 1/3 kat. holdas parcella alig 500 méternyire feküdt egy nagy terjedelmű erdősegtől s így magot termő növényeink igen ki voltak téve a madarak (verebek) pusztításainak, ugyannyira, hogy azok az egész érési idő alatt a szó teljes értelmében a durrán laktak s a buzogányok külső felületéről minden hozzáférhető magot megettek. — Pusztításuk bátran tehető a termés egyharmadára, s így a kat. holdankinti átlag termés 12.40 q helyett kísérletünknel is 16—17 q-ra tehető. Ezen termés azonban még mindig igen távol áll azon termési eredményektől, melyeket egyes kísérletezők e növény után elértek (45 q. kat. holdankinti). — De tekintve azt, hogy a durra magvában nemcsak, hogy egy igen értékes póttakarmányt nyerünk, hanem dus keményítő tartalmánál fogva, mint kenyér surrogatumnak is nagy jövője lehet, a kat. holdankint elérhető 16—17 q.-termés is majdnem kétszerese lévén más keményítődús magos növényeinknek, már ily hozam mellett is felkarolhatjuk annak termelését.

Első osztályu magvaink Hl. sulya 77.44 kgrmmal megközelíti a buza Hectoliter sulyát, tápértéke, mint azt az eszközölt vegyelemzések mutatják, kevesebb zsirtartalom mellett, fölözi a tengeri tápértékét. Ép oly finom liszté örlhető, mint a buza s a belőle sült kenyér izletes, s habár magából sütve hamar szárad is, mint pót-lék, buza vagy rozs lisztel keverve, előnyösen használható emberi eledelül is.

Mint takarmánynövénynek szárazabb időjárásu, könnyű talaju alföldeinken igen nagy jövője van, mert egyoldalú homok talajon is diszlik akkor, midőn a csalamádé s más vetett takarmányfélék, a nagyfokú meleg és szárazság alatt, csak csekély termést szolgáltatnak. Előnye a csalamádé felett épen ily viszonyok között tűnik ki.

Ferenczy Ferencz.

Egynémely lókupecz fogásról.

II.

Igen gyakori eljárás a ló korának meghatározása a fogak utján. Tudvalevőleg a ló metsző fogainak ráglapján 5—11 éves korig egy összenyomott tölcészerű bemélyedés látható, az u. n. kupa. Ezen időn túl azonban a kupa már nincs jelen, (lekopott) s csupán a fog ráglapjának alakjáról ítélni meg a ló korát. A legtöbb lóismerő csak addig képes felismerni a ló éveinek számát, míg kupát lát; kupa nélkül egyszerűen öregnek tartja a lovat. A lókupeczek sokat törték fejüket e bajon, miglen feltalálták a kupa csinálást. Leginkább sátoros cigányokból álló lókupeczek 10—13 éves lovakat fiatalítanak meg olyan formán, hogy finom és legerősebb angol aczélból készült vésővel a hátsó metszofogaknak már sima ráglapjára bemélyedést vágnak ki és ezt tintaporral bedörzsölik, hogy fekete legyen; mennél hasonlőbb ezen mester-séges kupa a valódihoz, annál nagyobb a valószínűség, hogy a „schwindl“ sikerül. Ugyanezen műveletet ugyancsak cigány kupeczek tízes vas segélyével is előállítják, mely eljárás azonban sokkal kinzóbb, s még sem ad oly jó eredményt mint a véső. Ily módon 5—7 évvel fiatalíthatják a

lovat, mi természetesen rájuk nézve roppant nagy előny, mert egy 5 éves lóért csaknem kétszer annyi pénzt kapnak mint egy 13 évesért. Természetesen az ily módon megfiatalított lovat csak az veheti meg ki nem nagyon sokat ért hozzá. Hogy ezen eljárás könnyen felismerhető legyen, ismernünk kell a fog szövetét.

A ló szájában 36, illetőleg negyven fog van. Van pedig kanczák szájában 12 metsző fog, 6 amelső, 6 a hátsó állkapocsban. Van továbbá minden oldalon 12 zápfog, hat az melső, hat a hátsó sorban. Csődörök, vagy későn herélt lovaknál az említettek kivül még 4 agyarfogot találunk. Valamennyi fog az illető állkapocs-csontok lemezei között, az u. n. fogsejtekre vannak beékelve.

A ló életkorát tudvalevőleg a metszfogokból, főképen pedig az alsó (hátsó) sorban fekvő metszfogokból határozzuk meg, melyek 3 szövetrétegből alkotvák, u. m. a külső zománcz, a középső cément- és belső csontállományból; a csontállomány övedzi körül az u. n. fogpulpát, mely egy a fog középrészén végig haladó csatorna, mely véredényeket és idegeket zár magába. A fog felső lapja, az u. u. ráglap, nem sima felületű, hanem bemélyedést mutat, az u. n. kupát, melybe a fog cément és zománcz betüremkedést képez, azaz a fog felső részében ezen két szövet kettős rétegben van jelen, és pedig a fogzománcz egyrészt a fog koronájának legkülső rétegét, másrészt pedig a bemélyedésnek vagy kupának legbensőbb rétegét, belését képezi. A fog rágás közben kopásnak lévén alávétve első sorban is a kupa szegélye kezd megkopni, s midőn már a kopás előre haladt, egy jól előtűnő fényes szegély fog mutatkozni a kupa szélén, mely nem egyéb, mint a megkopott zománczréteg. Ez az egyik ösmertető jel, t. i. a természetes, de már kissé megkopott kupa szegélyén mindig látható fényes fehér színben a kupát bélelő zománczréteg, a mesterségesen készült kupánál azonban ez mindig hiányzik. A kopás előre haladtával, midőn a kupa már egészen eltűnt, a fog ráglapja más alakot nyer, mert a fog mindig utána tolatik, csak így érhet össze ugyanis az alsó és felső fogsor. Midőn a kupák még jelen vannak, akkor a fog ráglapja keresztben tojásdad alakkal bir, azaz a tojásdad alak körülbelől párhuzamos a ló szájában levő zablával; ha a kupák elkoptak, akkor a ráglap alakja szabálytalan kör alakkal fog birni; a 15 éves koron túl pedig visszás (haránt) tojásdad alakkal, mely a zablával keresztben fekszik. Ebből láthatólag tehát, természetes kupa csak akkor lehet jelen, ha a ráglap alakja keresztben tojásdad alakkal bir. Ha tehát a ráglap szabálytalan kör, háromszög vagy visszás tojásdad alakot mutat, úgy bizonyosak lehetünk, hogy a kupák mesterségesen létesítettek. Egy zalamegyei vén-s gázságban megöszült cigány lókupecz a következőket beszélte el nekem:

A kupafaragással egyidejűleg a szempillákon, homlokon levő megöszült szőrzet befestetik a netalán beesett vakszemet egy szalmaszál segítségével felfujják, a lelogó füleket selyemszállal összefűzik, vagy a kantár segítségével felpeczelik s mindezt oly ügyesen teszik, hogy mindezeket felismerni nem egykönnyen lehet. Ilyenforma a cigány lókupecz fogás.

De ki tudná leírni mindazon „módozatokat,” melyeket a kupeczek az adás-vevésnél használnak. Akár egy vaskos könyvet lehetne azokkal kitölteni. Épen azért, a ki csak úgy félig-meddig ismeri a lovat, ne menjen kupeczhez vásárolni, vagy legalább is vegyen maga mellé

egy jó lóismerőt s ugyancsak nyissák ki mindketten a szemüket, ha nem akarják magokat rászédetni, mert Brügel, a híres nagyváradi lókupecz is azt mondta: szemesnek a világ, vaknak az alamizsna.

Ádelsberger Sándor.

Rövid szakközlemények.

— Az akácza kérge és lombja mérges anyagokat tartalmaz. Ezt azért említjük, mert a gazdák szeltében azt hiszik, hogy az akác minden része ép olyan ártalmatlan, mint a levelek, melyek az említett anyagokból olyan keveset tartalmaznak, hogy nagyobb mennyiségben sem okoznak bajokat. Egyik oldenburgi gazdasági lap írja, hogy három ló veszélyesen megbetegedett, miután néhány akácza kérget lerágták és lombjából jól laktak. Mindeniknél a hátsó rész benuvása volt a legfeltűnőbb körjel. Az egyik másnapra elhullott és boncolásakor a gyomor és belek nyálkahártyája nagyon pirosnak találtatott és tüdőviznyő konstatáltatott. A második kilencz napig nagyon beteg volt, de azután meggyógyult; a harmadiknál pedig csak két napig észleltettek a hátsó rész benuvása jelei.

— Friss széna mint takarmány. Tudvalevőleg a friss szénának átható erős illata van, úgy, hogy kigőzölgése nemcsak embernél, de némelykor különösen lónál, szűkebb istállóban fejbajokat idézett elő. Magas viztartalma, melylyel friss állapotban bir, padlason való raktározásnál csökken, mely folyamat 4—6 hétig is eltarthat, mely alatt intenzív szaga elmúlik. A míg azonban ez meg nem történt — t. i. a víz elpárolgása a friss széna takarmányozása mind a lónál, mind a szarvasmarhánál gyakran nehéz emésztési zavarokat idézhet elő, mely legtöbb esetben halálos kimeneteli is lehet; vemhes állatoknál elvetélést idéz elő.

— A szibériai tatárkáról. Ezen tatárka a közönséges tatárkát minden tekintetben tulszárnyalja, nagyobb a szalma hozama és a maghozama is egyaránt. Különösen jónak bizonyult csalamádéval keverten vetni, a mely esetben különösen száraz klíma alatt nagyobb mennyiségű takarmányt fogunk kaszálni s emellett izletesebbet és tápdusabbat is. Hazánkban is szokásban van egyik-másik helyen a közönséges tatárkát csalamádéval keverten vetni s az eredménynel e helyeken meg vannak elégedve. Mindenesetre érdekes lenne, ha a közönséges tatárkával parallel szibériai tatárkát is vetnének ezen helyeken, hogy ily módon kitűnék, vajjon hazánkban a két verietas közül, melyik a fontosabb. Ha magnyerés szempontjából óhajtnak termelni, úgy a vetést május hó második felében kell eszközölni. Önként következik, hogy a hol kísérletet óhajtanak vele eszközölni, az első esztendőben czélszerűbb leend magnyerés szempontjából vetni s ha így beválik, úgy a következő esztendőben már csalamádéval keverve vethetjük el.

Vegyes közlemények.

— Zsizsikes magtárak fertőtlenítése. A közelebbi múlt pár év alatt több esett fordult elő, hogy nagyobb mennyiségű zsizsikes gabona jött közforgalomba. Minthogy az ily esetek ismétlődésével a zsizsik infectio terjesztésének veszélye forog fenn, mi által gabona kereskedelmünk érzékeny károkat szenvedhet, olvasóinknak, saját jól felfogott érdekükben, megfelelő előzetes óvintézkedések megtételét ajánljuk. E végből a magtárak, a melyek így tavasszal a legnagyobb részt üresen állanak, szorgos vizsgálat alá vevendők s a mennyiben zsizsik infectio mutatkozik, a következő módon fertőtlenítenendők: A zsizsikes raktár (magtár) gondosan és alaposan kiséprendő

s az összesepert szemét gondosan összegyűjtve félre eső helyen elégetendő. A teljesen kitisztított magtár hosszabb időn át szellőztetendő, a falak pedig karbolsavas mésszel meszelendők be. A repedések gyöngé (1:1000) szublimát oldattal bekenendők s a farészeken enyvvvel kevert fűrészpórral, a falrészekeken pedig gipsz-pórral tömendő be. Szükséges, hogy a zsizsikes magtárakba a keresztül vitt tisztogatás után egy ideig gabona ne raktározassék be s épen erre tekintettel a legalkalmasabb a fertőtlenítésre a tavasz. Ezen óvintézkedéseket annál inkább figyelembe ajánljuk gazdatársainknak, mert ha zsizsikes gabona netán nagyobb mérvben jönne közforgalomba s ez a földmívelési kormány tudomására jut, a zsizsikkel inficiált magtárakból a gabona elszállítása csak bizonyos tisztítási eljárás teljesítése után engednék meg.

— Takarmányhiány Európaszerte.

Nem csak hazánkban panaszkodnak a gazdák a takarmányhiány miatt, hanem a legtöbb európai államban is. A vegetáció körülbelől három, sőt néhol négy-öt héttel visszamaradt, ez okból sem a legelő, sem pedig a természetes vagy mesterséges kaszálók nem bírtak idejében gyarapodni s a száraz takarmány mindenütt időelőtt kifogyott. A genfi konzál (Svájczból) a többek között az írja, hogy a szárazság már csaknem tönkre tette a széna termés iránti reményeket, ezen okból nagy az aggodalom a jövőt illetőleg. A széna ára Lausanneban 15—20 frank métermázsánként. Az itteni állattenyésztő gazdák mindenfelé küldtek ki közegeket, megtudakolni, hol kapható takarmány? Svájc állatállománya előreláthatólag erősen meg fog csökkenni; az árak máris hanyatlanak. A genuai főkonzul írja, hogy a hosszas szárazságban a takarmányföldek gyarapodni nem bírtak, a termés kilátások sokkal kedvezőtlenebbek, mint tavaly; a szálas takarmány hiányát már nagyban érzik.

— Tyukjaink a külföldön. Tyukjainkat és tojásainkat a külföldön nagyon megbecsülik, kivált Németországban. A tyukjainkat a legjobb tojóknak tartják, tojásainkat pedig finom izök miatt dicsérik. Nem lenne tehát helyes speciális tyukfajtáinkat derüre-borura átkeresztezni a divatos külföldi fajtákkal és szakítani azzal a takarmányozással, melynek tojásaink jó izét tulajdonítják. Az „Allg. Deutsche Geflügelzeitung” írja, hogy „a Magyarországból származó tojások jó, sőt sokszor kitűnő ivének az oka, hogy ott bőven etetik a kukoriczát és egyéb szemes takarmányokat; továbbá az, hogy nagy kiterjedésű tereken mozognak, hol bőven kapnak zöldséget.” A tojás izéről közölt mulkori hírünkkel szemben, a megnevezett szaklapban közlemény jelent meg, mely kimutatja, hogy a tojások ize legfőképen a takarmánytól függ, s a tyuk fajtája e részben alig jöhet számításba. Állítása szerint a szép aranyárga színű sárgájával bíró tojások ize mindig jobb, mint azoké, melyeknek sárgája halavány s nem tiszta színű. A sok férget, sok olajos magvat, főtt burgonyát és egyéb mesterkelt takarmány fogyasztó tyukok tojásai sokszor kellemetlen izűek, sőt undorító. Cserebogárévekben például tapasztalni lehet, hogy a tojások kellemetlen fanyar izűek. Ha sok hust esznek a tyukok, szintén rossz izt kapnak a tojások. A ki a tojások izére nézve akarja magát tájékoztatni, reggel éhgyomorral kóstolja a nyers tojást: ki kell furni mind a két végét a tojásnak és az egyik nyíláson át kis kortyokban ki kell szűrölni tartalmát, jól megforgatva azt a szájban a nyelvvel, a miként a bort szokták izlelni.

— Indokolt-e a peronosporás szőlőlevelek elégetése? A peronospora viticola ellen való védekezésre némelyek azt is ajánlják, hogy ősszel a szőlőlevelek szedessenek le és égettesse nek el. Erre nézve egyik legilletékesebb szak-

AZ ERDELYRÉSZI
MAGYAR JELZÁLOG HITELBANK
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Kolozsvárt. (Nemzeti szálloda mellett) Belszén-utca 3. sz.

**Rendkívüli előnyös
TÖRLESZTÉSI KÖLCSÖNÖKET NYUJT**

☛ földbirtokra és házra, ☛

legelőnyösebb feltételek mellett, a fél tetszése szerinti törlesztési időtartammal.

A kölcsön
bármikor visszafizethető.

Különösen ajánljatik magasabb kamatozású kölcsönök

CONVERTÁLÁSA, mely DÍJ- és ILLETÉKMENTESEN

eszközöltetik.

VÁROSOKNAK és KÖZSÉGEKNEK legolcsóbb községi kölcsönök adatnak.

Záloglevelek napi árfolyamon **FOLLY VICTOR** bank- és pénzváltó üzletében kaphatók.

27. (13-15)

Az igazgatóság.

Uj szabadalmazott önműködő
szőlővessző- és növény-permetező
„Syphonia“

fölülmul minden eddig ismert permetezőt, mert önműködőleg dolgozik, amit ezer dicsérő-level tanusít.

Tessék rajzokat és leírást kérni a mezőgazdasági-, gyümölcs- és szőlőtermelési gépek gyáratól.

Egy teljes készüléknek az ára 29.50 frt.

Mayfarth Ph. és Társa
cégtől

Bécs, II. Taborstrasse 76. sz.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. —

Képviselőket elfogad.

35 (10-10)

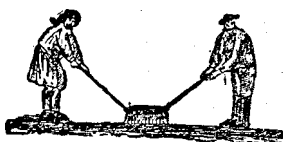
Javitott szerkezetű

szab. Asványi-féle

ARANKA-IRTÓ ESZKÖZ.

Kapható

Budapesten
Lipót-kört 30.
Detrich Gyula
gépgyárosnál

Kolozsvár
Kiss Ernő
vaskereske-
dónél.

Gyenes és Balog

gabonabizományi üzlet

Budapest, Nádor-utca 6. sz.

Elvállalnak: Gabona- és termények bizományszerű vételét és eladását, valamint értéktőzsdei megbízásokat.

Mint az első szegedi cs. és kir. szab.

műtrágyagyár részvénytársaság

kizárólagos képviselői

Magyarország részére

elfogadnak mindennemű ezen szakmába vágó (3-x) megrendeléseket, valamint

mindenféle gazdasági cikkek szállítását.

Árjegyzékkel kívánatra díjmentesen szolgálnak.

A Közművelődés Irodalmi és Műnyomdai Részvény-Társaság

kiadásában Kolozsvárt megjelent és kapható:

Mezőgazdasági Apróságok.

II-ik füzet, ára bérmentes megküldéssel 1 frt 20 kr.

☛ Irta: Asványi Lajos, a kolozsmonostori m. kir. gazdasági tanintézet intézője. ☛

Ezen 7 ivre terjedő és számos igen sikerült ábrával érzékített munka nagyon érdekesen foglalkozik, különféle kísérleti termelésekkel, a burgonya kultiválással a kolozsmonostori gazd. tanintézet gazdaságában tenyésztett tiszta vérű pinzgau-fajta szarvasmarhával, az erdélyi szarvasmarha leírásával, a mokány marha ismertetésével, a bivalylyal, végletesen ismerteti a Hearson-féle tojásköltő gépet stb. stb.

Becses tartalmánál, gyakorlati értékénél s díszes kiállításánál fogva ezen munka nem hiányozhatik egy gazda könyvtárából sem.

Az 1 frt 20 kr. az Erdélyi Gazda előfizetési utalványán is beküldhető.

A közönséges luczerna termesztésről.

Ára 20 kr., bérmentes megküldéssel 25 kr.

Irta: Asványi Lajos, a kolozsmonostori m. kir. gazdasági tanintézet intézője.

Tagadhatatlan, hogy a sikeres gazdálkodás egyik legfőbb tényezőjét a kultur növények termesztésének megismerése és azok helyes művelésének módja képezi.

Ily irányban szolgál alapos vezérfontalul a fenn címzett füzet, mely méltó társa az eddigi gazd. egyesület könyvkiadó vállalatában megjelent iker testvérének a „Vörös lóher termesztésének.”

Ezen kis mű ugyanis egy rövid év alatt két kiadást ért, a mi magában véve hallatlan dolog a gazdasági szakirodalomban; ezen felül azonban a nagyméltóságú földművelésügyi ministerium német és román nyelvű kiadását is létesítette ugyancsak az erdélyi gazdasági egyesület útján.

A selyemhernyó tenyésztéséről.

Ára 30 kr., bérmentes megküldéssel 35 kr.

8 (13-x) Irta: Asványi Lajos, a kolozsmonostori magy. kir. gazd. tanintézet intézője.
Gazdasági kulturánk emelkedésével ugyan itt-ott már találkozunk a gazdasági fásítás nyomával is, mindazonáltal tagadhatatlan, hogy e téren még sok a tenni való.

Az operfa ültetésével nemcsak a fenn jelzett irányban teszünk egy-egy lépést előre, hanem e mellett alkalmas nyújtunk a mezőgazdaságban egyébként ki nem használható munkaerőnek, u. m. az aggod és gyermekek munkaképeségének értékesítésére, ha azt a selyemhernyó tenyésztésével egybekapcsoljuk.

Ezen szokatlan és némelyek által igazán indokolatlanul mellőzött ösvény egyenetlenség céljából iratott a selyemhernyó tenyésztéséhez ez a vezérfontal, melyet gr. Bethlen András földművelésügyi minister ur ő excellenciája szakközvegi bírálata nyomán 1892 évi 66515/IV. 10. számú leiratában, mint helyes alapokon nyugvó dolgot ismerte el.

☛ Mindhárom füzet egyszerre megrendelve bérmentes megküldéssel 1 frt 70 kr. ☛

SZABADALMAZOTT

peronospora-fecskendező

„UNICUM”

Vörösréz puttonnyal.

Az országos kertészeti kiállításon ápril 29-én megtartott versenyen minden tekintetben felülmulta az összes ott bemutatott peronospora fecskendezőket és az

első díjjal,

arany éremmel

lőn kitüntetve.

Ára 15 forint.

Kaphatók kizárólag csakis

Mauthner Ödön

magkereskedésében

Budapesten, Andrassy-út 23. szám.

6 (23-52)

Egy gazda se

mulassza el, saját jól felfogott érdekében mielőtt mag-szükségletét fedezi

Haldek Ignác

magkereskedéséből

(Budapest Károly-körút 9.sz.)

ajánlatot kérni.

16 (17--1)

A JÉGBIZTOSÍTÁS

időszakának közeledtével a t. cz. birtokosság és a gazda-közönség hecses figyelmébe ajánljuk a

MAGYAR FRANZIA

37 (8-8)

birtosító részvénytársaságot.

E hazai társaság élén állanak: Micsinyei és benicezi Benitzky Ferencz úr valóságos belső titkos tanácsos, Pest-megye főispánja stb. stb. mint elnök. Ormódy Vilmos ur az igazgatóság elnöke és Vas Emil Ferencz ur vezérigazgató.

A folyó évi jegidényben a következő kiváló előnyöket és kedvezm nyeket engedélyezhetjük:

1. Az ajánlatban feladott egységárak kár esetén semmi leszállítás alá nem esnek, még akkor sem, ha a termények piaci ára a kár idején alacsonyabb volna is.
2. Aratási, cséplési és szüretelési költségek csak teljes (100%) kár esetén vonatnak le.
3. Oly felek, kik az I-VI. osztályu természetményekből legalább 10 000 frtnyi értéket biztosítanak, valamint a gazdasági egyesületek tagjai, tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára, 5% os díjengedményben részesülnek.
4. A biztosítási díj szeptember hó 30-án lejáró váltóval fedezhető.

Tűzkár elleni biztosítások is a legelőnyösebben köttetnek s az előforduló károk méltányosan és gyorsan rendeztetnek.

Mindennemü felvilágosítással készséggel szolgálnak e hazarész legtöbb helységében létező ügynökségek, valamint az alólirt vezérügynökség, hová a biztosítási bevallások, valamint ügynökségek elvállalása iránti ajánlatok intézendők.

Teljes tisztelettel:

A Magyar-Franzia Biztosító Részvény-Társaság Erdélyrészi Vezérügynöksége Kolozsvárt:
Csermák Gyula, titkár.